Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

11. juuni 2020*

Eelotsusetaotlus – Pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatus – Direktiiv 2003/109/EÜ – Artikkel 12 – Pikaajalise elaniku väljasaatmise otsuse tegemine – Arvesse võetavad asjaolud – Riigisisene kohtupraktika – Nende asjaolude arvesse võtmata jätmine – Kooskõla – Direktiiv 2001/40/EÜ – Kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikune tunnustamine – Asjasse puutuvus

Kohtuasjas C-448/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Castilla-La Mancha autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania) 15. mai 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 12. juunil 2019, menetluses

WT

versus

Subdelegación del Gobierno en Guadalajara

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: üheksanda koja president S. Rodin, neljanda koja president M. Vilaras (ettekandja) ja K. Jürimäe,

kohtujurist: G. Pitruzzella,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– WT, esindajad: *abogado* A. García Herrera ja *abogado* A. Abeijón Martínez,

– Hispaania valitsus, esindajad: J. García-Valdecasas Dorrego, hiljem S. Jiménez García,

– Euroopa Komisjon, esindajad: S. Pardo Quintillán ja C. Cattabriga,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta (ELT 2004, L 16, lk 44; ELT eriväljaanne 19/06, lk 272) artikli 12 tõlgendamist koostoimes nõukogu 28. mai 2001. aasta direktiiviga 2001/40/EÜ kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta (ELT 2001, L 149, lk 34; ELT eriväljaanne 19/04, lk 107).

2 Taotlus on esitatud WT ja Subdelegacion del Gobierno en Guadalajara (valitsuse alaline esindus Guadalajara provintsis, Hispaania) vahelises kohtuvaidluses selle ametiasutuse otsuse üle, millega anti korraldus saata WT Hispaania territooriumilt välja.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2003/109

3 Direktiivi 2003/109 artikli 12 „Kaitse väljasaatmise eest“ lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Liikmesriik võib teha otsuse pikaajaline elanik välja saata üksnes siis, kui isik kujutab tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale ja julgeolekule.

[…]

3. Enne kui liikmesriik teeb otsuse pikaajaline elanik välja saata, peab ta arvestama järgmiste teguritega:

a) elamise kestus tema territooriumil;

b) asjaomase isiku vanus;

c) tagajärjed asjaomase isiku ja tema pereliikmete jaoks;

d) sidemed elukohariigiga ja sidemete puudumine päritoluriigiga.“

Direktiiv 2001/40

4 Direktiivi 2001/40 artikli 1 lõikest 1 tuleneb, et selle eesmärk on võimaldada sellise väljasaatmisotsuse tunnustamist, mille ühe liikmesriigi pädev asutus on teinud teise liikmesriigi territooriumil viibiva kolmanda riigi kodaniku suhtes.

5 Selle direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Artiklis 1 nimetatud väljasaatmist kohaldatakse järgmistel juhtudel:

a) kolmanda riigi kodaniku suhtes kehtib väljasaatmisotsus, mille aluseks on avaliku korra või riikliku julgeoleku ja turvalisuse tõsine ja tegelik ohustamine ning mis on tehtud järgmistel juhtudel:

– kolmanda riigi kodanik on otsuse teinud liikmesriigis mõistetud süüdi õigusrikkumises, mille eest võib karistada vähemalt ühe aasta pikkuse vabadusekaotusega,

[…]“.

Hispaania õigus

6 11. jaanuari 2000. aasta konstitutsioonilise seaduse 4/2000 välismaalaste õiguste ja vabaduste kohta Hispaanias ning nende ühiskonda lõimumise kohta (Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social, *BOE* nr 10, 12.1.2000, lk 1139; edaspidi „seadus 4/2000“) III jaotis käsitleb „välismaalaste õiguse rikkumisi ja vastavaid karistusi“.

7 Sellesse jaotisesse kuuluv artikkel 57 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui rikkujaks on välismaalane ning toime on pandud rikkumine, mis on kvalifitseeritav „väga raskeks“ või „raskeks“ rikkumiseks käesoleva konstitutsioonilise seaduse artikli 53 lõike 1 punktide a, b, c, d ja f tähenduses, võib proportsionaalsuse põhimõttest lähtuvalt asendada rahatrahvi isiku väljasaatmisega Hispaania territooriumilt vastava haldusmenetluse järel tehtud põhjendatud otsusega, milles hinnatakse rikkumise koosseisulisi asjaolusid.

2. Samuti võib vastava menetluse tulemusel väljasaatmise alus olla see, kui välismaalane on Hispaanias või väljaspool Hispaaniat süüdi mõistetud tahtliku teo eest, mida Hispaanias käsitatakse kuriteona, mille eest karistatakse vabadusekaotusliku karistusega, mis on pikem kui üks aasta, välja arvatud juhul, kui andmed varasemate karistuste kohta on karistusregistrist kustutatud.

[…]

5. Välja arvatud juhul, kui on toime pandud artikli 54 lõike 1 punktis a nimetatud rikkumine või kui tegemist on väljasaatmisega karistatava samalaadse rikkumise uuesti toimepanemisega ühe aasta jooksul, ei saa väljasaatmiskaristust määrata välismaalastele järgmistel juhtudel:

[…]

b) pikaajalised elanikud. Enne pikaajalise elaniku väljasaatmisotsuse tegemist tuleb arvesse võtta tema Hispaanias elamise aega ja [Hispaaniaga] loodud sidemeid, vanust, tagajärgi asjaomasele isikule ja tema pereliikmetele ning sidemeid riigiga, kuhu ta välja saadetakse.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

8 WT on Maroko kodanik, kellel on Hispaanias pikaajaline elamisluba. Kui WT pöördus 22. veebruaril 2016 pädevasse politseikomissariaati, et teha välismaalase staatusega seotud toiminguid, märkas vastutav politseiametnik, et WT-le oli 2011. ja 2014. aasta vahel määratud mitu karistust, sh kolm vabadusekaotuslikku karistust, mille kestus oli pikem kui üks aasta. Seetõttu algatati WT suhtes väljasaatmist käsitlev haldusmenetlus, mille käigus ta ära kuulati.

9 WT väitis eelkõige, et ainuüksi tema varasemad kriminaalkorras süüdimõistmised ei saa põhjendada tema väljasaatmist Hispaania territooriumilt ning kuna ta oli selles liikmesriigis elanud üle kümne aasta, oli ta Hispaania ühiskonda ja kultuuri integreerunud. Selles riigis olid tal ka perekondlikud ja tööalased sidemed.

10 Valitsuse esindus Guadalajara provintsis tegi 26. aprillil 2016 otsuse saata WT Hispaania territooriumilt välja, leides, et seaduse 4/2000 artikli 57 lõikes 2 sätestatud väljasaatmise aluse kohaldamise tingimused on tema puhul täidetud.

11 WT esitas selle otsuse peale kaebuse Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Guadalajarale (Guadalajara halduskohus nr 1, Hispaania). Oma kaebuse põhjendamiseks kordas ta sisuliselt samu argumente, mis esitati juba haldusmenetluses.

12 Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Guadalajara (Guadalajara halduskohus nr 1) jättis 3. juuli 2017. aasta otsusega WT kaebuse põhjendamatuse tõttu rahuldamata. WT esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Manchale (Castilla-La Mancha autonoomse piirkonna kõrgeim kohus, Hispaania), viidates direktiivi 2003/109 artikli 12 rikkumisele.

13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma eelotsusetaotluses kahele Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 19. ja 27. veebruari 2019. aasta otsusele, milles see kohus, viidates muu hulgas direktiivi 2001/40 artikli 3 lõike 1 punkti a esimesele taandele, otsustas, et pikaajalistest elanikest välismaalased, kellele on mõistetud tahtlikult toime pandud kuritegude eest üle ühe aasta pikkused vabadusekaotuslikud karistused, tuleb seaduse 4/2000 artikli 57 lõike 2 alusel automaatselt riigist välja saata, kohaldamata selle artikli lõiget 5.

14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kohtupraktika on talle siduv, ja leiab, et selle kohtu eespool viidatud kohtuotsused on vastuolus direktiivi 2003/109 sätetega, nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud oma 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsuses Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809) ja 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsuses López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949). See Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kohtupraktika põhineb direktiivil 2001/40, mis on puhtalt menetluslikku laadi, et teha järeldusi, mis tunduvad õiguslikult väärad.

15 Nimelt on selle direktiivi artikli 3 lõike 1 punkti a esimeses taandes sätestatud üksnes, et väljasaatmise otsus, mille aluseks on avaliku korra või riikliku julgeoleku ja turvalisuse tõsine ja tegelik ohustamine, on täidetav muus liikmesriigis kui see, milles see vastu võeti, eriti kui see võeti vastu asjaomase kolmanda riigi kodaniku süüdimõistmise alusel väljasaatmisotsuse teinud riigis sellise süüteo eest, mille eest karistatakse vähemalt üheaastase vabadusekaotusliku karistusega. Seevastu ei reguleeri see säte asjaolusid, mille puhul sellise väljasaatmisotsuse võib teha.

16 Neil asjaoludel otsustas Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Castilla-La Mancha autonoomse piirkonna kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas […] direktiivi 2003/109 […] artikliga 12 ning muu hulgas Euroopa Kohtu 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsusega Ziebell (kohtuasi C-371/08, EU:C:2011:809) ja 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsusega López Pastuzano (kohtuasi C-636/16, EU:C:2017:949) on kooskõlas niisugune tõlgendus, mis sisaldub Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 19. veebruari 2019. aasta kohtuotsustes nr 191/2019 kassatsioonikaebuses 5607/2017 (ES:TS:2019:580) ja 27. veebruari 2019. aasta kohtuotsuses nr 257/2019 kassatsioonkaebuses 5809/2017 (ES:TS:2019:663), mille kohaselt on direktiivi [2001/40] tõlgendamise kaudu võimalik jõuda järeldusele, et iga kolmanda riigi kodanik, kellel on pikaajaline elamisluba ja kes on toime pannud kuriteo, mis on karistatav vähemalt üheaastase [vabadusekaotusliku] karistusega, võib ja tuleb „automaatselt“ välja saata, s.t [ilma] vajaduseta hinnata tema isiklikke, perekondlikke, sotsiaalseid või tööhõivealaseid asjaolusid[, mida on käsitletud direktiivis 2003/109]?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

17 Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma eelotsuse küsimuses kahele Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) kohtuotsusele, tuleb kõigepealt meelde tuletada, et kuigi Euroopa Kohtul ei tule eelotsusemenetluses hinnata, kas riigisisesed õigusnormid, sealhulgas need, mis tulenevad

kohtupraktikast, on liidu õigusnormidega kooskõlas, on Euroopa Kohus pädev andma eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhtnöörid, mis võimaldavad viimasel seda kooskõla hinnata, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi (26. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

18 Sellest tuleneb, et käesoleva eelotsusetaotluse raames ei ole Euroopa Kohtu ülesanne kindlaks teha, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõlgendus Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) otsustele, mida ta eelotsusetaotluses tsiteerib, on õige, ega ka seda, kas need kohtuotsused rikuvad liidu õigust. Seevastu peab Euroopa Kohus eelotsusetaotluse esitanud kohtule selgitama, kas direktiivi 2003/109 artikliga 12 on vastuolus liikmesriigi kohtupraktika, mis on sellise tähendusega, mille see kohus omistab Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) eespool nimetatud otsustele.

19 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2003/109 artiklit 12 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis näevad riigisiseses kohtupraktikas viitega direktiivile 2001/40 antud tõlgenduse kohaselt ette, et riigist tuleb välja saata iga pikaajalist elamisluba omav kolmanda riigi kodanik, kes on toime pannud kuriteo, mille eest on ette nähtud vähemalt üheaastane vangistus, ja ilma et oleks vaja uurida, kas see kolmanda riigi kodanik kujutab endast tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale või julgeolekule, ega võtta arvesse selles liikmesriigis elamise kestust, tema vanust, tagajärgi temale ja tema pereliikmetele ning sidemeid elukohaliikmesriigiga või nende puudumist tema päritoluriigiga.

20 Sellega seoses tuleb meenutada, et 7. detsembri 2017. aasta kohtuotsuse López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949) punktis 29 otsustas Euroopa Kohus – kui tal tuli vastata Hispaania kohtu küsimusele, mis käsitles sama Hispaania õiguse sätet nagu see, millele viitas eelotsusetaotluse esitanud kohus käesolevas kohtuasjas –, et direktiivi 2003/109 artiklit 12 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mida üks osa asjaomase liikmesriigi kohtutest on tõlgendanud nii, et need ei näe ette, et kohaldataks tingimusi pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku kaitseks väljasaatmise eest kõikide väljasaatmise haldusotsuste suhtes, sõltumata selle meetme laadist või vastuvõtmise õiguslikust korrast.

21 Nii nähtub Euroopa Kohtu selle otsuse punktidest 25–27 sisuliselt, et direktiivi 2003/109 artikliga 12 on vastuolus see, kui liikmesriik teeb pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku suhtes väljasaatmisotsuse ainuüksi tema varasema kriminaalkorras süüdimõistmise põhjal, ilma et oleks kindlaks määratud, kas see kolmanda riigi kodanik kujutab endast tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu selle liikmesriigi avalikule korrale või julgeolekule, ning võtmata arvesse selle artikli lõikes 3 loetletud erinevaid asjaolusid, nimelt tema elamise kestust selle liikmesriigi territooriumil, isiku vanust, väljasaatmise tagajärgi asjaomase isiku ja tema pereliikmete jaoks, sidemeid elukohariigiga ja sidemete puudumist tema päritoluriigiga.

22 Direktiivi 2001/40 sätted ei saa põhjendada direktiivi 2003/109 artikli 12 erinevat tõlgendamist.

23 Nagu Euroopa Komisjon oma kirjalikes seisukohtades sisuliselt märkis, tuleneb direktiivi 2001/40 artikli 1 lõikest 1, et selle direktiivi eesmärk on, et liikmesriik tunnustaks väljasaatmisotsust, mille on teinud teise liikmesriigi pädev asutus kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes viibib esimese liikmesriigi territooriumil.

24 See direktiiv ei reguleeri seega tingimusi, mille korral liikmesriik võtab sellise otsuse vastu tema enda territooriumil asuva pikaajalisest elanikust kolmanda riigi kodaniku suhtes.

25 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2003/109 artiklit 12 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis näevad riigisiseses kohtupraktikas viitega direktiivile 2001/40 antud tõlgenduse kohaselt ette, et riigist tuleb välja saata iga pikaajalist elamisluba omav kolmanda riigi kodanik, kes on toime pannud kuriteo, mille eest on

ette nähtud vähemalt üheaastane vangistus, ja ilma et oleks vaja uurida, kas see kolmanda riigi kodanik kujutab endast tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale või julgeolekule, ega võtta arvesse selles liikmesriigis elamise kestust, tema vanust, tagajärgi talle ja tema pereliikmetele ning sidemeid elukohaliikmesriigiga või nende puudumist tema päritoluriigiga.

Kohtukulud

26 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta artiklit 12 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis näevad riigisiseses kohtupraktikas viitega nõukogu 28. mai 2001. aasta direktiivile 2001/40/EÜ (kolmandate riikide kodanike väljasaatmise otsuste vastastikuse tunnustamise kohta) antud tõlgenduse kohaselt ette, et riigist tuleb välja saata iga pikaajalist elamisluba omav kolmanda riigi kodanik, kes on toime pannud kuriteo, mille eest on ette nähtud vähemalt üheaastane vangistus, ja ilma et oleks vaja uurida, kas see kolmanda riigi kodanik kujutab endast tegelikku ja piisavalt tõsist ohtu avalikule korrale või julgeolekule, ega võtta arvesse selles liikmesriigis elamise kestust, tema vanust, tagajärgi talle ja tema pereliikmetele ning sidemeid elukohaliikmesriigiga või nende puudumist tema päritoluriigiga.

Allkirjad